

ПРОБЛЕМИ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ

Рибалко М., студент гр. Юм-62

Ефективність судочинства часто вимірюється якістю виконання рішень суду, і обов'язковість цього виконання є однією з її основ. Обов'язковість виконання рішень суду як основна засада судочинства, гарантована Конституцією України, забезпечується Державною виконавчою службою.

Рішення суду чи іншого органу (посадової особи) має реалізовуватися у завершальній його стадії — виконанні, де, власне, й відновлюються порушені права та охоронювані законом інтереси. Невиконання будь-якого рішення підриває авторитет органів законодавчої, виконавчої та судової влади, що ускладнює виконання ними повноважень, передбачених Конституцією та законами України, що є не менш значною проблемою ніж порушення прав та законних інтересів фізичних та юридичних осіб внаслідок невиконання ДВС покладених на неї законом повноважень.

Зважаючи на статистичні показники роботи ДВС та зростаючу кількість звернень українців до Європейського Суду з прав людини щодо тривалого невиконання рішень, необхідно констатувати, що виконувати судові рішення на користь пересічних громадян або суб'єктів господарювання державна виконавча служба особливо не поспішає.

Український рівень виконання рішень судів є наслідком застарілого підходу до процесу примусового виконання, спробою застосовувати традиційні механізми до сучасної моделі суспільних відносин. Чинний Закон України «Про Державну виконавчу службу» та Закон України «Про виконавче провадження» значною мірою вичерпали свій потенціал, який був закладений лише як перехідний на шляху до створення дійової європейської моделі системи примусового виконання судових рішень. Робота семи тисяч виконавців протягом майже десяти років не могла забезпечити гарантування результатів правосуддя, адже за наявного законодавчого підходу інших результатів марно було б очікувати.

Основним пріоритетним напрямком роботи у сфері реформування системи виконання судових рішень залишається постійне вдосконалення законодавства.

Також важливою складовою системи заходів щодо підвищення дієвості виконання судових рішень державної виконавчої служби є боротьба з корупцією. У цій проблемі криється чимало інструментів для «чорної» юридичної практики.

Так, на першому етапі зацікавлена особа домовляється з суддею про прийняття такого рішення, текст якого відповідач не зможе зрозуміти. Наприклад, рішення може прямо не передбачати вчинення тих дій, з якими

відповідач частково або повністю не згоден. Після набрання рішенням законної сили видається виконавчий лист та відкривається виконавче провадження. На другому етапі державний виконавець або особи, які брали участь у справі, звертаються за роз'ясненням такого рішення.

На третьому етапі (найважливішому) суд роз'яснює власне рішення таким чином, що рішення фактично перетворюється на інше, якого протилежна сторона взагалі не могла заздалегідь передбачити. Наступний етап – оскарження, що вимагає не лише часу, а й значних коштів.

Можливим рішенням даної проблеми може стати запровадження інституту недержавної форми виконання судових рішень.

Слід зазначити, що ідея запровадження даного інституту для підвищення ефективності виконання судових рішень не є новою. В ряді європейських країн вона давно довела свою ефективність. Як відомо, у Франції, Бельгії, Люксембурзі та інших країнах Європи судові виконавці - це приватні особи, які працюють за ліцензією. Така ж система діє у деяких країнах Східної Європи, також розпочинається процес її запровадження у постсоціалістичних країнах. Перший досвід у таких країнах, як Чехія, Естонія, Угорщина та Болгарія, засвідчив, що приватні судові виконавці працюють значно ефективніше, ніж державні.

У європейських країнах слово "приватний" не вживається у назві представників цієї професії. Всі вони називаються - судовий пристав, присяжний виконавець. Це особа, котра прийняла присягу і призначена на публічно-правову посаду. Її контролює міністерство юстиції, а дії чітко підпорядковані закону або інструкціям. За свою працю виконавець отримує плату не за домовленістю, а згідно з тарифом.

Для пересічного громадянина є суттєва різниця - йти до державної виконавчої служби, яка не буде з якихось причин виконувати рішення суду чи, навпаки, буде з порога вимагати хабар, або звернутися до приватної і сплатити набагато менше й отримати гарантовано законне вирішення проблеми. Зараз багатьом важко уявити в Україні ситуацію, коли за рішенням суду несплачену заробітну плату з підприємства буде стягувати не "слухняний" державний виконавець, якого можна завжди поставити на місце телефонним дзвінком "нагору", а незалежна приватно-практикуюча особа, наділена достатніми офіційними повноваженнями.

Отже, до основних напрямків ефективного подальшого реформування системи виконання судових рішень в Україні є здійснення інституціональних перетворень шляхом запровадження інституту недержавних форм виконання судових рішень; постійне підвищення рівня кваліфікації осіб, що здійснюють примусове виконання судових рішень; підвищення рівня обізнаності фізичних та юридичних осіб з питань ефективного захисту власних законних прав та інтересів; ефективний розвиток виконавчого права та законодавства.

Наук. кер.- Сайко Л.Ю., ст. викладач кафедри права